

Gemersko-malohontské múzeum v Rimavskej Sobote –
zariadenie Banskobystrického samosprávneho kraja

PROGRAMOVÁ PONUKA NA DECEMBER 2017

AKTUÁLNE VÝSTAVY

Barnabás Holló (1865 – 1917)

Sochár z Gemera-Malohontu

9. 11. 2017 – 28. 2. 2018

Výstava vznikla pri príležitosti 100. výročia úmrtia sochára a rodáka z Gemera-Malohontu Barnabása Hollóa. Barnabás Holló sa narodil 16. mája 1865 v gemerskej obci Alsó-Hangony (dnes Hangony, Maďarsko. Od roku 1876 študoval na Zjednotenom protestantskom gymnáziu v Rimavskej Sobote. Svoje sochárske štúdium začal rovnako v Rimavskej Sobote pod vedením miestneho sochára Antala Martinelliho (1851 – 1917). Ako mladý, veľmi skoro stratil svojho otca a ujal sa ho gróf Alfréd Szirmay (1852 – 1900), vďaka ktorému mal možnosť študovať v Budapešti na Uhorskej kráľovskej škole dekoratívneho kreslenia a neskôr v rokoch 1889 - 1892 sa stal žiakom v kresliarskej škole významného sochára Alajosa Stróbla (1856 - 1926). Osobnosť učiteľa mala rozhodujúci vplyv na jeho ďalšie smerovanie a uplatnenie sa na sochárskej scéne. Do povedomia verejnosti sa dostal už v roku 1891 kedy začal pracovať na veľkolepej zákazke vytvorenia historického tzv. Széchenyiho reliéfu, znázorňujúceho založenie Uhorskej akadémie vied 3. novembra 1825, vďaka ktorému sa veľmi rýchlo stal stredobodom záujmu. Bronzový odliatok diela je osadený na fasáde budovy Maďarskej akadémie vied v Budapešti a jeho sadrový model je dnes súčasťou zbierkového fondu Gemersko-malohontského múzea. Po počiatočnom úspechu nasledovali ďalšie objednávky, prevažne veľkorozmerných exteriérových podobizní osobností z histórie, určené pre verejné priestranstvá miest ako Budapešť, Debrecen, Hajdúböszörmény, Vál, Balatonalmádi, Rožňava a iné. V Gemeri-Malohonte je tiež zastúpený významnými dielami ako socha Mihálya Tompu na rovnomennom námestí v Rimavskej Sobote z roku 1896 (odhalená 1902) a podoba kráľa Mateja Korvína v obci Gemer z roku 1912. Hoci Gemersko-malohontské múzeum vlastní len jedno Hollóove dielo, jeho veľkosť a význam je o to väčší. Barnabás Holló zomrel pomerne mladý 2. novembra 1917 v Budapešti. Zanechal po sebe manželku, syna Barnabása a nenapodobiteľné sochárske dielo, ktoré dodnes nebolo patrične docenené. Výstava bude pozostávať z fotografickej dokumentácie exteriérových realizácií, dobových fotografií ako aj fotografií drobných plastík, z ktorých niektoré sa nachádzajú v zbierkových fondoch múzeí a galérií v Maďarsku. Výstava je doplnená o predmety z rodinnej pozostalosti sochára.

**„Malenkij robot“ (1945 - 1949)
V zajatí sovietskych lágrov
Výstava predĺžená do 31. 1. 2018**

Autorom výstavy je Vladimír Lehotai z Uzovskej Panice, ktorý k téme realizoval rozsiahly výskum a osobne navštívil miesta bývalých zajateckých táborov na území dnešnej Ukrajiny. Koniec druhej svetovej vojny (1939 - 1945) a príchod Červenej armády na územie dnešného Slovenska pre mnohých neznamenal oslobodenie. Sovietski vojaci odviekli civilných občanov nemeckého a tiež aj maďarského pôvodu z územia Maďarska a z južnej časti Československa do Sovietskeho Zväzu na tzv. „malenkij robot“, t.j. na malú robotu. No mnohí sa domov už nikdy nevrátili... Prostredníctvom výstavy návštevníci získajú informácie o živote v lágroch a o osobných príbehoch niektorých účastníkov z okolia Rimavskej Soboty. Súčasťou výstavy je premietanie dokumentárneho videofilmu *Ártatlan bűnösök. Gömöriek a szovjet lágerekben /Nevinní vinníci. Gemerčania v sovietskych lágroch/*.

NOVÉ VÝSTAVY

**Žijem na strome a je mi dobre
Harmonický život na strome**

7. 12. 2017 – 28. 2. 2018

Vernisáž výstavy sa uskutoční 7.12. 2017 o 15.00 hod.

Výstava vzniká v spolupráci so Stredoslovenským múzeom v Banskej Bystrici a poskytne návštevníkom možnosť dozvedieť sa zážitkovou formou poznatky o rozmanitosti života na stromoch a v ich okolí. Pre dnešného človeka sú stromy niečo bežné, možno pekné a určite dôležité, ale málokto vie skutočne popísať a porozumieť dôležitosti stromov pre existenciu mnohých rastlinných, živočíšnych druhov, húb a napokon aj človeka, ako aj ich nenahraditeľnosť v globálnom ekosystéme Zeme. Rozmanitosť života na stromoch je prezentovaná na príklade piatich druhoch stromov: dub, lipa, vrbá, jedľa a jabloň. Návštevník môže poznávať jednotlivých zástupcov vtákov, cicavcov a hmyzu, cez vystavené zbierkové predmety. Súčasťou výstavy je niekoľko interaktívnych prvkov, ktoré umožnia návštevníkovi zmysluplne a tvorivo stráviť čas na výstave, obohatiť si svoje vedomosti a zamyslieť nad skutočným významom stromov pre samotnú existenciu života na našej planéte.

Dieťa a jeho svet

13. 12. 2017 – 30. 4. 2018

Vernisáž výstavy sa uskutoční 13. 12. 2017 o 15.00 hod.

Výstava predstaví život dieťaťa v tradičnom dedinskom a z časti aj v mestskom prostredí regiónu Gemer-Malohont. Prostredníctvom fotografií a zbierkových predmetov z fondov etnológie, histórie a archeológie bude prezentované obdobie narodenia, krstu, predškolský a školský vek, detský odev, nábytok a v neposlednom rade aj hračky a hry.

PODUJATIA

Vianoce prichádzajú ...

14. – 15. 12. 2017

Raduj sa, vesel sa, betlehemska chasa

Prednáška o betlehemskej hre spojená s ukážkou pastierskej betlehemskej hry z Vlachova „gubajka“

Advent, čas priprav a očakávaní

Prednáška o predvianočnom zvykosloví v Gemeri-Malohonte v porovnaní s ostatnými regiónmi Slovenska

Vianoce v rozprávke

Premietanie rozprávok s vianočnou tematikou (určené pre Materské školy)

Vianočnú atmosféru doplní výstava drevených betlehemov zo zbierok múzea a zbierkové predmety s tematikou Vianoc.

Vstupné: 1 €, deti do 6 rokov zdarma

Návštevu je potrebné dohodnúť vopred. Kontakt: PhDr. Elena Lindisová, e-mail: lindisova@gmmuzeum.sk, M: 0949/485803 alebo tel: 047/56 32 741, 56 32 730, e-mail: office@gmmuzeum.sk.

PREDMET MESIACA

Sýkorka veľká (*Parus major*)

Sýkorky veľké (alebo bielolíce) hniezdia v okolí ľudských obydlí, v parkoch, záhradách, lesoch a v zime často navštevujú krmidlá. Považujeme ich za hmyzožravé. V období hniezdenia sa živia živočíšnou potravou, najmä larvami hmyzu, drobnými pavúkmi, rôznymi článkonožcami. Samičky v období znášania vajíec vyhľadávajú potravu bohatú na vápnik, ktorý potrebujú hlavne pre tvorbu škrupín vajíčok, napríklad malé slimáky. V jednej znáške majú sýkorky veľké spravidla 6 – 12 vajíčok, najčastejšie približne 10. Samička má hmotnosť v priemere 15 – 17 g. Každý deň znesie jedno vajíčko, ktoré váži priemerne 1,5 – 1,6 g. Vajíčka v jednej znáške vážia spolu približne 16 g, teda ako sama samička (pre porovnanie si predstavme, že by žena s hmotnosťou 60 kg porodila počas 10 dní každý deň jedno dieťaťko s hmotnosťou 6 kg). Len v škrupinách vajíčok sa nachádza viac vápnika, ako v celej kostre samičky, preto potrebuje v tomto období potravu, ktorá je na vápnik mimoriadne bohatá. Vyliahnuté mláďatá krmia rodičia tiež živočíšnou potravou. S príchodom jesene a zimy sa drobné článkonožce stávajú nedostupnými a sýkorky sa preorientujú na rastlinnú potravu – hlavne rôzne olejnaté semená. V tomto čase začnú navštevovať aj krmidlá. Čo však majú robiť, keď nie je ani dostatok semiačok? Vtedy sa prejaví ich temná stránka. Sýkorky veľké sú nielen veľmi vynaliezavé, ale aj obratné a nebojácne. A dravé. Na severe Maďarska vedci pozorovali, ako sýkorky systematicky vyhľadávali malé netopiere zimujúce v jaskyniach, ktoré zabili a postupne zožrali. Začali mozgom. Keď ich prikrmovali slnečnicou, napádali netopiere už len zriedkavo. Už v minulosti viackrát zaznamenali sýkorky, ktoré zabili a zjedli iné vtáky. Vo Fínsku takto v roku 2013 zabili viac ako 10 čečetiek – drobných pinkovitých spevancov, ktoré ubili k smrti, rozžobali im lebku a vyjedli mozog a neskôr aj zvyšok tela. Sýkorky veľké sa takto správajú len výnimočne, predpokladá sa, že hlavne v prípade, keď im chýba potravina alebo niektorá jej zložka. Je to ďalší dôvod na to, aby sme ich v zime prikrmovali a hlavne zachovali prírodu v stave, aby tam našli dostatok pestrej potravy pre život.

Stála vlastivedná expozícia

Expozícia prezentuje prírodné a kultúrne dedičstvo regiónov Gemer a Malohont. Vystavené sú predmety z oblasti paleontológie, geológie, zoológie, archeológie, histórie, etnografie a výtvarného umenia – napr. nálezy kostí mastodonta, tapíra či nosorožca z paleontologickej lokality Kostná dolina pri obci Hajnáčka, pestrá kolekcia dermoplastických preparátov živočíchov, vzácne archeologické nálezy zo Včeliniec, Hodejova, Tornale i samotnej Rimavskej Soboty, zbierky dokumentujúce obdobie tureckých vpádov a stavovských povstaní, ukážky cechovej a kameninovej výroby a historického nábytku, ukážky ľudového bývania a odievania, výrobkov remeselníkov (hrnčiari, brdári, rezbári...) či umelecké diela zachytávajúce významné osobnosti a miesta Uhorska a regiónu Gemer-Malohont. Vzácnosťou je múmia egyptskej ženy z obdobia 1087 – 664 pred Kristom a vajce najväčšieho nelietajúceho vtáka žijúceho na Madagaskare v urona obrieho, ktorý vyhynul v 17. storočí. Prostredníctvom zvukového panelu si vypočujete žaby, cicavce a najrôznejšie druhy vtákov.

Expozícia Protifašistický odboj a SNP v Gemeri-Malohonte

Moderne koncipovaná expozícia ponúka komplexný pohľad na problematiku protifašistického odboja a Slovenského národného povstania v regióne. Prostredníctvom trojrozmerných predmetov, fotografického materiálu i audiovizuálnych prezentácií sú okrem reálií protifašistického odboja naznačené i podmienky pre jeho formovanie a dôsledky vzniku Slovenského štátu, Viedenská arbitráž či nemecká okupácia.

* * *

VESELÉ VIANOCE A ŠŤASTNÝ NOVÝ ROK 2018

ZMENA PROGRAMU VYHRADENÁ!

Kontakt:

Gemersko-malohontské múzeum
Nám. M. Tompu 5, 979 01 Rimavská Sobotka
tel.: 047/56 32 741, 56 32 730
fax: 047/56 32 730
e-mail: office@gmmuzeum.sk
Web: www.gmmuzeum.sk
Facebook: Gemersko-malohontské múzeum Rimavská Sobotka

Otváracie hodiny:

Pondelok – Piatok 8:00 – 16:00
Sobota – Nedeľa 9:00 – 17:00
(apríl – september)

Vstupné:

Dospelí – 2 €
Deti, študenti, dôchodcovia – 1 €
Deti do 6 rokov, ZŤP – zdarma